

Styl życia w perspektywie nauk społecznych-systematyzacja ujęć definicyjnych

Wprowadzenie

Problematyka stylów życia stanowi wzdłużnie nowy obszar badawczy, do którego po okresie zapomnienia powracają przedstawiciele nauk społecznych. Zainteresowanie tą problematyką jest nakazem chwili z uwagi na pewne specyficzne cechy ponowoczesnego świata. Współczesny człowiek cierpi na nadmiar wyboru, nie ma jednej drogi postępowania, którą udałoby się przyjąć bez zastrzeżeń. Zasięg zmian i siła ich ingerencji w życie ludzkie odciska piętno na kolejnych pokoleniach. Zmiany te są warunkowane różnymi czynnikami, zarówno tymi o charakterze obiektywnym, jak i subiektywnym, tak samo style życia jednostek i grup społecznych posiadają charakter dynamiczny w związku z konfrontacją z jednej strony ze światem zewnętrznym, z drugiej z osobowością człowieka.

Można powiedzieć za Z. Baumanem¹, iż ponowoczesność oznacza zgodną różnorodność i wielorakość świata. W takim ponowoczesnym świecie, którego konstytutywnym elementem jest pluralizm, każda forma życia jest z zasady dozwolona, to oznacza, że nie istnieje zgodna przyjęta zasada, która selekcjonowałaby uznanie jakiegokolwiek formy życia za niedopuszczalną.

Styl życia jako kategoria pojawia się w naukach społecznych w różnych kontekstach problemowych, jest obecny w refleksji nad zasobami czasu, pracą, konsumpcją dóbr materialnych, aktywnością kulturalną, intelektualną, zachowaniami rekreacyjnymi, stosunkiem do wartości, uczestnictwem w życiu społecznym i religijnym, systemami wartości i samoidentyfikacją ludzi².

Prezentowany artykuł stanowi próbę systematyzacji ujęć definicyjnych kategorii stylu życia w oparciu o analizę literatury i prób weryfikacji zagadnień związanych z definiowaniem i konceptualizowaniem stylu życia. W artykule starano się także szczegółowo omówić ewolucję pojęcia stylu życia. Przyjęcie operacyjnej definicji tej kategorii pozwoliłoby na wzbogacenie analiz empirycznych dotyczących stylów życia jednostek i grup społecznych.

Styl życia jako epifenomen struktury społecznej

Najwcześniejsze ujęcia wiążą styl życia ze społecznym usytuowaniem, koncepcje te przedstawiają styl życia na podstawie zróżnicowania społecznych, wiążą go z grupami o podobnym statusie i odnoszą do sfery konsumpcji. Takie społeczno-ekonomiczne ujęcie prezentuje między innymi T. Veblen³, M. Weber⁴ a w socjologii polskiej S. Ossowski⁵.

Styl życia w tym ujęciu jest wkomponowany w teorię stratyfikacji społecznej, stanowi wyznacznik usytuowania społecznego. Współczesne teorie te uległy dezaktualizacji, co spowodowane jest głównie przez procesy mobilności i intensywne przemieszczanie się wzorów kulturowych. Dzisiejszy styl życia jest cechowany nie tylko wyrównaniem, ale także hierarchizacją, choć dystanse, które stwarza łatwo i często bywają przekraczane⁶.

Bardziej współczesną koncepcję ujęcia życia społeczno-ekonomicznego prezentuje P. Bourdieu⁷. Widzi on zróżnicowanie społeczne, jako stratyfikację stylów życia, opartych na wyborach i upodobaniach kulturowych. Charakteryzuje te upodobania, jako zespół symbolicznych lub materialnych preferencji charakterystycznych i właściwych dla członków pewnej klasy i odzwierciedlających tym samym ich pozycję społeczną. Interesuje go także kwestia, w jaki sposób i do jakiego stopnia rutynowe zachowania jednostek są warunkowane czynnikami strukturalnymi i w jakim stopniu przyczyniają się do zachowania i utrwalenia tych struktur. Odpowiedzią na ten problem w ujęciu autora, jest koncepcja „habitusu”, czyli wzdłużnie trwała i niekoniecznie uwiadomiona orientacja poznawcza organizująca

¹ Z. Bauman, *Ponowoczesne wzory osobowe*, „Studia Socjologiczne” 1993, nr 2, s. 18.

² D. Błasiak, *Styl życia młodzieży licealnej na przykładzie II LO w Katowicach i I LO w Siemianowicach Śląskich*, „Chowanna” 2000, t. 1, s. 122.

³ T. Veblen, *Teoria klasy próbniczej*, Warszawa 1971, s. 171.

⁴ Za: L. Dyczewski, *Kultura polska w procesie przemian*, Lublin 1995, s. 149; por. J. Daszykowska, *Jakość życia w perspektywie pedagogicznej*, Kraków 2007, s. 19-21.

⁵ S. Ossowski, *Struktura klasowa w społecznej świadomości*, Łódź 1957, s. 48 i nast.

⁶ Z. Tysza, *Uczestnictwo w kulturze. O różnorodności stylów życia*, Warszawa 1971, s. 100-101.

⁷ P. Bourdieu, *Dystynkcja. Społeczna krytyka władzy i dzienia*, przeł. P. Biłos, Warszawa 2005, s. 215-279.

praktyk i wyobrażenia a wynikają z znajomości struktury społecznej i reprodukcją tej struktury. Percepcja człowieka jest wyznaczana jego poprzednim doświadczeniem i wychowaniem, które są w znacznej mierze zdeterminowane społecznymi i ekonomicznymi warunkami w których żyje. Dla jednostki habitus stanowi rodzaj poznawczej mapy świata, otwartego systemu dyspozycji i procedur postępowania zapewniających ich poprawność, w określonych sytuacjach. Habitus jest, więc odpowiedzialny za styl życia, za praktyki podyktowane różnymi upodobaniami. Może to być określony sposób ubierania się, zainteresowania artystyczne, uprawiane sporty, sposób spędzania wolnego czasu oraz wszelkie inne preferencje, które odzwierciedlałby dół klas społecznych, płeć, wiek czy grupy etniczne. Wszystkie te upodobania lub zachowania mogą przekraczać linie podziałów klasowych, jednak nie są różłowo przypisane grupie o określonym statusie społecznym.

Adaptacji koncepcji Bourdieu na grunt polski dokonuje H. Palska, która zaznacza, że uwzględnienie stylu życia pozwala opisać różnice społeczne w powiązaniu a także niezależnie od struktury społecznej. Zdaniem Palskiej⁸ styl życia otacza jednostkę w życiu codziennym a charakter tej przestrzeni zależy w dużym stopniu od położenia społecznego. Ma przy tym ważne funkcje społeczne: jest oznaką przynależności społecznej, ułatwia własną społeczną identyfikację. Podobnie ujmują to A. Siciński⁹ przyjmując, iż styl życia może różnicować się w zależności od miejsca w strukturze społecznej, ale także w zależności od wieku i innych cech usytuowania społecznego, a wreszcie w związku z różnicami natury ideologicznej (wiatopoglądowymi, politycznymi) itp. H. Domański¹⁰ natomiast wykorzystuje koncepcję Bourdieu odmiennie niż Palska, nie traktuje stylów życia, jako osobnych blichotek otaczających jednostkę, ale i czyje z systemem nierówności społecznych. Punktem wyjścia dla niego jest model struktury społecznej opartej na podziałach warstwowo-zawodowych.

Przeciwnie do ekonomiczno-społecznego ujęcia stylu życia przez socjologów stanowi podejście psychologiczne. Zdaniem A. Adlera¹¹ styl życia określa pierwsze doświadczenia dzieciństwa, związane z realizacją własnych oczekiwań. Staje się on unikalnym sposobem przystosowania, który jednostka nieustannie modyfikuje w miarę rozwijania swych kompetencji. E. Fromm¹² uważa natomiast, że styl życia wyznaczają wzory zachowania obowiązujące w danej społeczności. Jednostka przyjmuje go za własny pod wpływem „nieprzeartego instynktu samozachowawczego”, czując się w miarę pewnie, gdy żyje zgodnie z oczekiwaniami innych.

Te dwa ujęcia, społeczno-ekonomiczne i psychologiczne wiążą owo koncepcji stylu życia oraz o wzajemnym przenikaniu się cech grupowych i indywidualnych. W literaturze przedmiotu spotykamy mnogość definicji stylów życia, trudno wyrokować o słuszności jednych na rzecz drugich. Tworzone raczej, w swych charakterystycznych elementach pewien ciąg logiczny, który postaramy się w prezentowanym artykule uwypuklić.

Styl życia jako kompozycja praktyk kulturowych

Istnieje grupa definicji kładąca nacisk na behawioralne charakterystyki zachowań składających się na pewną konfigurację, którą określamy, jako styl życia. A. Siciński proponuje, aby przez określenie stylu życia rozumieć: „(...) zakres i formy codziennych zachowań jednostek lub grup, specyficzne dla ich usytuowania społecznego, tzn. manifestujące położenie społeczne oraz postrzegane, jako charakterystyczne dla tego położenia, a dzięki temu umożliwiają szeroko rozumiane społeczne lokalizacje innych ludzi”¹³. Autor wskazuje na rozbieżność pojęcia stylu życia a sposób życia, tryb życia czy tego jego poziom. Mówi o charakterystycznym sposobie bycia odróżniającym daną jednostkę lub zbiorowość od innych. Określenie „sposób bycia” nazywa w późniejszym okresie strategią życiową¹⁴.

⁸ H. Palska, *Bieda i dostatek. O nowych stylach życia w Polsce koło lat dziewięćdziesiątych*, Warszawa 2002, s. 18.

⁹ A. Siciński, *Styl życia- problemy pojciowe i teoretyczne*, [w:] Tenże (red.), *Styl życia. Koncepcje i propozycje*, Warszawa 1976, s. 19.

¹⁰ H. Domański, *Hierarchie i bariery społeczne w latach dziewięćdziesiątych*, Warszawa 2000, s. 130-131.

¹¹ A. Adler, *Sens życia*, tłum. M. Kreczowska, Warszawa 1986, s. 35-75.

¹² E. Fromm, *Mie czy by?*, Tłum. J. Karłowski, Poznań 2005, s. 238-240.

¹³ A. Siciński, *Styl życia- problemy pojciowe i teoretyczne*, dz. cyt., s.15.

¹⁴ A. Siciński, *Styl życia w miastach polskich*, Warszawa 1988, s. 11-29.

M. Czerwiński¹⁵ zaznacza, iż charakterystyka stylu życia jest zawsze w pierwszym członie proceduralnym kategorii opisu zewnętrznego, opisu zachowania ludzi. Autor uważa, iż „Do pewnych komponentów stylu życia należałoby odnieść słowo postpowanie, gdyż w grę wchodzi bądź zachowania bardziej złożone i rozciągane w czasie, angażujące wiele osób i przedmiotów”¹⁶. A. Pawełczyńska idzie dalej w swoich rozważaniach wskazując na pewnego rodzaju dualizm pojęciowy. Ujmuje styl życia, jako „1) pewne obserwowalne zachowania związane ze sferą codzienną, 2) nieobserwowalne wartości, które człowiek swoimi zachowaniami wyraża”¹⁷. Do opisu stylu życia bardziej, więc niepojęcie zachowanie bądź odpowiednie pojęcie „czynności” w znaczeniu, jakie nadaje mu F. Znaniecki¹⁸, bądź to działanie wiadome, w którym podmiot działa do wiadomości faktów objawiających swoją działalność oraz jest wiadomy zmian, jakie wywołuje.

B. Suchodolski¹⁹, z perspektywy filozoficznej, podkreśla, iż najważniejszą sferą rzeczywistości objawiającej terminem stylu życia jest właśnie ta rzeczywistość, w której nie mamy do czynienia z zachowaniem ludzi, lecz postpowaniem czy działalnością. Chodzi tu o działania mające charakter osobisty, chociaż mogłoby to być działania charakterystyczne dla określonych grup. Styl życia nie zależy od behawioralnych zachowań ludzi, jak podkreśla Siciński: „(...) podobnie jak do sfery kultury przedmioty należą nie w sensie fizycznym lub ze względu na swe rzeczowe funkcje, lecz ze względu na swe funkcje aksjosemiotyczne, elementami stylu życia elementami stylu życia nie są fizyczne zachowania ludzkie, lecz ich wzorce i wzory oraz znaczenia i wartości z nimi związane”²⁰. Chodzi nam, zatem o nie o same zachowania, lecz o to, co jest przez owe zachowania wyrażane.

Styl życia jest swoistą konfiguracją, jest całością, strukturą, w której zachowania ludzkie stanowią jedynie jeden z elementów. M. Czerwiński²¹ zaznacza, że gdy pytamy, „W czym wyraża się styl życia?” nie odpowiemy sporządzając list przynależnych do niego zachowań. Odpowiemy natomiast, wyrażając jak ustrukturywane są te zachowania, w odróżnieniu od tych, które składają się na sfery reprezentowane w stylu życia jedynie w stopniu niepełnym. Koncepcja stylu życia, jako struktury wyraża się w definicji Sicińskiego, która eksponuje poszczególne elementy składające się na tak rozumiany styl życia. Bądź to „zachowania zorientowane, co do zakresu i formy (a właściwie: cięgi tych zachowań skierowane na określone cele, a więc czynności, działania); motywacja owych zachowań (przypisywane im znaczenia i wartości); a także pewne funkcje rzeczy bądź ich rezultatami bądź celami, bądź instrumentami owych zachowań (którym w związku z tym również przypisuje się pewne znaczenia”²².

To całościowe ujęcie zwraca naszą uwagę na kolejną grupę definicji, które akcentują rolę mikromechanizmów kształtowania się stylów życia. Człuchowski z nich jest związana z kategorią potrzeb. Zdaniem A. Tyszkę styl życia to „kulturowo uwarunkowany stopień i sposób zaspokajania potrzeb i realizowania aspiracji za pomocą możliwości i prerogatyw wynikających z zajmowanej pozycji ekonomicznej i społecznej”²³. Autor i czy problematyki stylów życia z uczestnictwem w kulturze. Podobnie B. Fatyga²⁴ definiuje styl życia, jako sposób realizacji potrzeb, nawyków i norm, który jest kulturowo uwarunkowany i regulowany przez układy wartości. Pozwala on jednostce dostrzec względnie spójny i sensowny przebieg własnego życia. Określa styl życia, jako „kulturowo uwarunkowany sposób realizacji potrzeb, nawyków i norm. Regulują go układy wartości (wyrażane na poziomie empirycznym przez wzory, a na poziomie teoretycznym przez wzorce stylu) przyjęte przez jednostki i

¹⁵ M. Czerwiński, *Pojęcie stylu życia i jego implikacje*, [w:] A. Siciński (red.), *Styl życia. Koncepcje i propozycje*, dz. cyt., s. 34.

¹⁶ Tamże.

¹⁷ A. Pawełczyńska, *Styl życia w epoce przemian - Determinanty i układy odniesienia*, [w:] A. Siciński (red.), *Styl życia. Koncepcje i propozycje*, dz. cyt., s. 137.

¹⁸ F. Znaniecki, *Nauki o kulturze*, Warszawa 1971, s. 324.

¹⁹ B. Suchodolski, *Styl życia w perspektywie filozoficznej*, [w:] A. Siciński (red.), *Styl życia. Koncepcje i propozycje*, dz. cyt., s. 101.

²⁰ A. Siciński, *Styl życia, kultura, wybór. Szkice*, Warszawa 2002, s. 32.

²¹ M. Czerwiński, *Pojęcie stylu życia i jego implikacje*, [w:] A. Siciński (red.), *Styl życia. Koncepcje i propozycje*, dz. cyt., s. 42-43.

²² A. Siciński, *Styl życia w miastach polskich*, dz. cyt., s. 48.

²³ Z. Tyszkę, *Uczestnictwo w kulturze. O roli narodności stylów życia*, Warszawa 1971, s. 105.

²⁴ B. Fatyga, *Pan Jourdain i styl życia*, [w:] A. Jawłowska, M. Pawlik, B. Fatyga (red.), *Styl życia, wartości, obyczaje. Stare i nowe spojrzenia*, Warszawa 2010, s. 20.

grupy. (...) Podstawowy, dominujący dla danego stylu układ wzorców (rzadko ich wyrazista hierarchia) tworzy tak zwany zasad stylu. Umożliwia ona odczuwanie jej realizatorom swojego życia, jako względnego i względnego sensownego, badaczom za typologizację stylów. (...) Oczywiście jest, iż podmioty społeczne (jednostki i grupy) realizujące poszczególne style życia reprezentują określone segmenty struktury społecznej, a więc także określone cechy statusowe. To zaś (...) wpływa na procesy aksjosemiotyczne w całościowo rozumianym stylu życia. Z reguły, bowiem nad <obiektywnymi> cechami postrzegania społecznego także nadbudowują się siatki wartości i znaczeń, które (...) mogą utworzyć dominujący układ wzorców- określony zasad stylu życia²⁵.

A. Jawłowska²⁶ ujmuje styl życia w trzech sferach rzeczywistości: w sferze wartości, celów i dążeń życiowych, potrzeb i aspiracji, w sferze obserwowalnych zachowań i czynności oraz w sferze przedmiotów, które człowiek wybiera, tworzy, bądź bezrefleksyjnie przyjmuje, traktując je, jako najbliższe środowisko życiowe. Zbliżone stanowisko prezentuje L. Dyczewski, traktując interesujące nas pojęcie, jako „(...) określenie całości potrzeb, wartości i dążeń, upodobania i zachowania właściwego grupie społecznej lub jednostce, wyróżniające je od innych jednostek lub grup”²⁷.

Siciński²⁸ zwraca uwagę, że styl życia w rzeczywistości jest określony przez możliwości zaspokojenia odczuwanych potrzeb, w zdecydowanie większej mierze przez rodzaj tych potrzeb. Zwraca to naszą uwagę na wartości, które w sensie przedmiotowym uznawane są za takie ze względu na możliwości zaspokajania określonych potrzeb. Badania stylu życia w tym wietle obejmują wzory społeczne (wzorce, wzory kulturowe i standardy zachowania), wyróżniając przy tym należyte wzory uznawane od rzeczywistości praktykowanych, inaczej złożone i realizowane. Mikromechanizmy kształtowania się stylów życia w ujęciu Sicińskiego²⁹ wyjątkowo mechanizmy kształtowania się identycznie jednostek i grup oraz roli stylu życia, bierny (identyfikacji, rozróżnienia swojej grupy od innych) i czynny (własnej i grupowej ekspresji poprzez styl życia). Z tej perspektywy uwypukla się zagadnienie „uczenia się” stylów życia.

Styl życia jako wybór

Podstawowym założeniem tego ujęcia, jest odnoszenie stylu życia do sytuacji, w których istnieje jakakolwiek możliwość wyboru³⁰. Jak zauważa Siciński: „Wydaje się, iż szczególnie interesujące perspektywy rozwoju życia jest właśnie perspektywa wyborów dokonywanych przez jednostki w życiu codziennym”³¹. Autor perspektyw ten nazwa *homo eligens*- czyli człowiek dokonujący wyborów. Stwierdza, iż koncepcję tę można traktować zarówno, jako też egzystencjalną, jak i też jedynie metodologiczną. W przypadku pierwszym jest to przekonanie, iż jednostka ludzka jest niesprowadzalna do sumy reakcji na uwarunkowania i bodźce, a do jego „istoty” należy możliwość dokonywania wyborów, przekraczania własnych uwarunkowań. Koncepcja *homo eligens* nie kwestionuje tych uwarunkowań, zwraca jednak uwagę, iż mają one specyficznie ludzki charakter. Są jedynie w rzeczywistości czymś „danym” i w pełni określonym gdy rzeczywistość, w której żyje człowiek, jest przez niego społecznie „tworzona”³².

Sytuacje związane z wyborem zachowań są elementami konstytuującymi pojęcie stylu życia, umożliwiając odróżnienie sposobu od stylu a także wiążąc je z wartościami. Zespoły codziennych zachowań, charakterystyczne dla stylu życia są determinowane przez wartości. Styl życia w tym ujęciu jest przejawem wyboru codziennego postępowania spośród zachowań możliwych w danej kulturze.

Ujęcie to pozwala na wysunięcie postulatu wychowania do wyborów, edukacji w zakresie dokonywania codziennych wyborów, oferowania w zmieniających się rzeczywistości wartości pewnych i zweryfikowanych i propagowania twórczego stylu życia. Wskazuje to na konieczność ujęcia jeszcze

²⁵ B. Fatyga, *Szkic o konsumpcyjnym stylu życia i rzeczach jako dobrach kultury*, w: P. Gliński, A. Kościński (red.), *Socjologia i Siciński*, Warszawa 2009, s. 150-151.

²⁶ A. Jawłowska, *Styl życia a wartości*, [w:] A. Siciński (red.), *Styl życia. Koncepcje i propozycje*, dz. cyt., s. 206-208.

²⁷ L. Dyczewski, *Kultura polska w procesie przemian*, Lublin 1995, s. 150.

²⁸ A. Siciński, *Styl życia- problemy pojęciowe i teoretyczne*, dz. cyt., s. 17.

²⁹ Tamże, s. 26-28.

³⁰ A. L. Kroeber, *Style and Civilizations*, Berkeley and Los Angeles 1963, s. 3.

³¹ A. Siciński, *Styl życia, kultura, wybór. Szkice*, dz. cyt., s. 48.

³² Tamże, s. 81-82.

jednego pojęcia umożliwiając jego wartościowanie realizowanego stylu życia. Styl życia bezpo-
średnio musi wiążać się z jego jakością. O niskiej lub wysokiej jakości życia decyduje, w subiektywnym
odczuciu jednostki wielkość różnicy pomiędzy realizowanym stylem a wartościami³³. Natomiast A.
Siciński i J. Strzelecki pojmują życie jako jakość przyjmując szerzej i określają ją w perspektywie poziomu i
możliwości pełnienia rozwoju jednostki oraz satysfakcji jednostki: „Styl życia jest swoistą konfiguracją
zachowań zależną w znacznym stopniu od dostępnego jakością życia. Równocześnie nie za styl życia może
lepiej lub gorzej służyć osi gani wyszej jakości życia”³⁴.

Wydaje się, że styl życia i jakość życia łączy bieżąca kategoria samorealizacji, ujmowana, jako
proces subiektywnie odczuwalnego zadowolenia jednostki z podejmowanych przez siebie działań, które
są równocześnie nie procesem aktualizacji jej potencjalnych zdolności.

Podsumowanie

Przytoczone próby konceptualizacji kategorii stylu życia uprawniają, aby na danym poziomie
ogólnie stwierdzić, iż stanowi zespół postaw, zachowań i ogólnych filozofii życia człowieka³⁵. Jest
zależny od warunków środowiska, norm społecznych, kultury, tradycji, wartości i aspiracji, ale także
mody, która współcześnie nie jest najsilniejszym regulatorem życia społecznego. Styl życia obejmuje
całokształt działalności życiowej i jej form oznacza to, co w zachowaniu człowieka jest charaktery-
styczne, typowe i względnie trwałe. Można stwierdzić, iż styl życia rozumiemy, jako formy codzien-
nych zachowań jednostek będących wyrazem potrzeb, aspiracji, uznawanych wartości i celów ży-
ciowych jednostki, wynikających z jej usytuowania społecznego i warunkujących ją jako jakość. Pojęcie
to obejmuje zachowania ludzkie oraz psychofizyczne mechanizmy leżące u podstaw tych zachowań,
czyli ludzkie aspiracje, będące egzemplifikacją potrzeb, celów, dążeń, ludzkie zainteresowania, formy
kontaktów z innymi ludźmi, oraz akceptowane wartości i realizowanie swoich. W takim ujęciu styl
życia stanowi swoiste *modus vivendi* człowieka.

Współczesny świat, którego najbardziej istotnym cechem jest nieustająca zmiana nakłada przekonanie,
iż style życia jednostek i zbiorowości będą stale ulegały przekształceniom, co przemawia za
potrzebą stałej aktualizacji tego zagadnienia. Konieczne jest wypracowanie aktualnych i adekwatnych
wskazań wychowania do przyjmowania konstruktywnych i wartościowych wzorców zachowań, po-
staw i wyborów dróg życiowych, jednocześnie nie pominąć o podnoszenia wartości osoby
ludzkiej w czasach wszechobecnego relatywizmu.

Streszczenie:

Prezentowany artykuł stanowi próbę systematyzacji ujęć definicyjnych kategorii stylu życia w
oparciu o analizę literatury i prób weryfikacji zagadnień związanych z definiowaniem stylu życia. W
artykule starano się także szczegółowo omówić ewolucję pojęcia stylu życia. Przyjęcie operacyjnej
definicji tej kategorii pozwoliłoby na wzbogacenie analiz empirycznych dotyczących stylów życia
jednostek i grup społecznych.

Słowa kluczowe: styl życia, definicje, nauki społeczne

Summary:

Style of life in the perspective of social sciences- classification of definitions

Featured article is an attempt to systematize the shots definition the category lifestyle based on
the analysis of the literature and an attempt to verify issues relating to defining lifestyle. In the article
it was also specifically discuss the evolution of the concept of lifestyle. The adoption of the operation-
al definition of this category to enrich the empirical analysis concerning the forms of life of individu-
als and social groups.

Key words: Style of life, definitions, social science

³³ Zob. M. Czerwiński, *Pojęcie stylu życia i jego implikacje*, [w:] A. Siciński (red.), *Styl życia. Koncepcje i propozycje*, dz. cyt., s. 67.

³⁴ A. Siciński, J. Strzelecki, *Styl życia a jakość życia. Przyczynek do problemów polityki społecznej*, [w:] A. Siciński (red.), *Styl życia. Koncepcje i propozycje*, dz. cyt., s. 249.

³⁵ E. Biernat, *Prozdrowotny styl życia studentów Szkoły Głównej Handlowej*, „Kultura Fizyczna” 2001, nr 1-2, s. 7.

Bibliografia:

- A. Siciński, J. Strzelecki, *Styl życia a jakożycie. Przyczynek do problemów polityki społecznej*, [w:] A. Siciński (red.), *Styl życia. Koncepcje i propozycje*, PWN, Warszawa 1976.
- Adler A., *Sens życia*, tłum. M. Kreczowska, Warszawa 1986.
- Bauman Z., *Ponowoczesne wzory osobowe*, „Studia Socjologiczne” 1993, nr 2.
- Biernat E., *Prozdrowotny styl życia studentów Szkoły Głównej Handlowej*, „Kultura Fizyczna” 2001, nr 1-2.
- Błasiak D., *Styl życia młodzieży licealnej na przykładzie II LO w Katowicach i I LO w Siemianowicach Śląskich*, „Chowanna” 2000, t. 1.
- Bourdieu P., *Dystynkcja. Społeczna krytyka władzy i dzienia*, przeł. P. Biłos, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2005.
- Czerwiński M., *Pojęcie stylu życia i jego implikacje*, [w:] A. Siciński (red.), *Styl życia. Koncepcje i propozycje*, PWN, Warszawa 1976.
- Daszykowska J., *Jakożycie w perspektywie pedagogicznej*, Impuls, Kraków 2007.
- Domański H., *Hierarchie i bariery społeczne w latach dziewięćdziesiątych*, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2000.
- Dyczewski L., *Kultura polska w procesie przemian*, TN KUL, Lublin 1995.
- Fatyga B., *Pan Jourdain i styl życia*, [w:] A. Jawłowska, M. Pawlik, B. Fatyga (red.), *Style życia, warto ci, obyczaj. Stare i nowe spojrzenia*, Wydawnictwo UW, Warszawa 2010.
- Fatyga B., *Szkic o konsumpcyjnym stylu życia i rzeczach jako dobrach kultury*, [w:] P. Gliński, A. Kociński (red.), *Socjologia i Siciński*, IFiS PAN, Warszawa 2009.
- Fromm E., *Mie czy by ?*, tłum. J. Karłowski, Rebis, Poznań 2005.
- Jawłowska A., *Styl życia a warto ci*, [w:] A. Siciński (red.), *Styl życia. Koncepcje i propozycje*, PWN, Warszawa 1976.
- Kroeber A. L., *Style and Civilizations*, Berkeley and Los Angeles 1963.
- Ossowski S., *Struktura klasowa w społecznej świadomości*, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Łódź 1957.
- Palska H., *Bieda i dostatek. O nowych stylach życia w Polsce końca lat dziewięćdziesiątych*, IFiS PAN, Warszawa 2002.
- Pawelczyńska A., *Styl życia w epoce przemian - Determinanty i układy odniesienia*, [w:] A. Siciński (red.), *Styl życia. Koncepcje i propozycje*, PWN, Warszawa 1976.
- Siciński A., *Styl życia - problemy pojęciowe i teoretyczne*, [w:] A. Siciński (red.), *Styl życia. Koncepcje i propozycje*, PWN, Warszawa 1976.
- Siciński A., *Styl życia w miastach polskich*, IFiS PAN, Warszawa 1988.
- Siciński A., *Styl życia, kultura, wybór*. Szkice, IFiS PAN, Warszawa 2002.
- Suchodolski B., *Styl życia w perspektywie filozoficznej*, [w:] A. Siciński (red.), *Styl życia. Koncepcje i propozycje*, PWN, Warszawa 1976.
- Tyszka Z., *Uczestnictwo w kulturze. O roli narodności stylów życia*, PWN, Warszawa 1971.
- Veblen T., *Teoria klasy próbniej*, PWN, Warszawa 1971.
- Znaniecki F., *Nauki o kulturze*, PWN, Warszawa 1971.